

‘Ze moeten hun emoties kunnen uiten’

Kinderen van gescheiden ouders die op school samen hun ervaringen delen en verwerken. Dat is het idee achter de praat- en spelgroep KIES. Het is een hulpverleningsprogramma dat zich richt op het voorkomen en vroegtijdig signaleren van problemen.

Nelly Snels en Maaïke de Kort, docenten Humanistisch Vormings Onderwijs, kwamen op scholen veel leerlingen tegen die problemen hadden met de scheiding van hun ouders. Ze wilden die kinderen graag helpen, maar er bestond geen goede groepstherapie. Maaïke de Kort: ‘We zijn toen zelf maar aan de slag gegaan. Uit eigen onderzoek onder driehonderd kinderen kwam naar voren dat zij graag wilden praten op school, omdat dat een vertrouwde plek is. Maar weer niet met de eigen juf, omdat het lastig is om je hart uit te storten bij iemand die je ouders regelmatig spreekt. Kinderen zijn erg loyaal aan hun ouders.’ Nelly Snels: ‘Met diverse deskundigen hebben we gesproken over wat ze al deden voor kinderen van gescheiden ouders en wat ze misten. De behoefte aan preventieve hulp bleek groot, omdat kinderen vaak pas geholpen worden als het echt misgaat. Wij hebben zelf vervolgens het KIES-programma (Kinderen In Echtscheidings Situaties) ontwikkeld. In eerste instantie voor kinderen van 8 tot 12, sinds kort ook voor leerlingen in het voortgezet onderwijs.’ De kinderen die deelnemen aan het spel-

praatprogramma KIES komen acht keer bij elkaar op hun eigen school. De KIES-coach helpt ze om aan de hand van verschillende spelvormen over hun ervaringen te praten en hun emoties te uiten. Met wat voor heftige gevoelens kinderen van gescheiden ouders rondlopen, blijkt als Snels en De Kort wat tekeningen en briefjes laten zien die door KIES-kinderen zijn gemaakt. ‘Als ik kon toveren, zou ik willen dat mijn knuffels konden praten. Ze zouden me troosten,’ schrijft een meisje van 8. Een jongen van 9 tekent een gescheurd hart met daarin twee ouders die ‘gek’ tegen elkaar roepen; tussen de twee helften staat een kind dat niets zegt. ‘Ik zou willen dat mijn moeder niet zo veel op de vriendin van mijn vader scheldt,’ schrijft een andere jongen.

Voorwerpendoos

Een van de spannendste onderdelen van het KIES-programma is voor kinderen de ‘voorwerpendoos’. De Kort laat een rieten mand zien, met daarin onder meer een bruidspaar, een grote tranenketting, een gelukssteen, een telefoon en een medaille. ‘Ze pakken hier iets uit wat ze doet denken aan de scheiding. Soms willen ze een medaille geven aan een van de ouders, omdat ze er trots op zijn dat die het alleen ook redt. Of ze pakken bijvoorbeeld een telefoon, om aan te geven dat ze meer contact willen met hun vader. Ze komen op deze manier achter dingen waar ze eigenlijk nog niet bij stil hebben gestaan.’ Snels: ‘We onderscheiden in het programma drie fases. Eerst hebben we het over het begin van de scheiding: hoe hoorde je dat je ouders gingen scheiden? Dan komen vaak al hele heftige emoties los. Vervolgens praten we over hoe het nu met ze gaat. En ten slotte over hun toekomstverwachtingen. Omdat ze allemaal in verschillende fases zitten, leren kinderen die midden in de scheiding zitten, ook dat het na een tijdje weer beter gaat.’

Niet de enige

‘Mijn zoontje Maarten (8) uitte zich erg weinig,’ vertelt Conny van den Oord. ‘Ik had vaak het gevoel dat hij wel iets wilde vertellen, maar dan kwam er niks. Volgens mij zat er bij hem toch nog wel wat oud zeer van onze scheiding. Ik wilde hem graag de kans geven om er met andere kinderen over te praten en daarom heb ik

‘Kinderen willen graag praten op school, omdat dat een vertrouwde plek is’

hem opgegeven voor het KIES-programma.’ Maarten heeft vorig jaar meegedaan aan KIES. Zijn moeder is blij dat ze hem opgegeven heeft. ‘Maarten was altijd heel positief als hij terugkwam van de bijeenkomsten. Niet alleen over de leuke spelletjes, maar ook over de verhalen van andere kinderen. Het heeft hem heel goed gedaan om te weten dat hij niet de enige is in zo’n situatie. Daardoor voelt hij zich minder ▶

Resultaten

Bachelorstudenten Pedagogiek van de Universiteit van Utrecht hebben in 2005 een onderzoek uitgevoerd naar de effecten van het volgen van KIES, onder begeleiding van echtscheidingsonderzoeker Ed Spruijt. Kinderen die het KIES-programma hebben gevolgd geven een een hoger schoolcijfer (8,1) voor hun welbevinden dan kinderen die nog op de wachtlijst staan (7,4). KIES-kinderen begrijpen de scheiding van hun ouders beter (7,3 tegen 5,8) en hebben een betere band met beide ouders. Over het algemeen hebben kinderen na het volgen van KIES ook iets meer contact met hun vader.

Na de scheiding

‘Als ik kon toveren, zou ik willen dat mijn knuffels konden praten. Ze zouden me troosten’

alleen. Sinds hij KIES heeft gevolgd, is hij veel opener en afhankelijkijker geworden. Hij durft meer zijn emoties te tonen, vooral zijn positieve emoties. Als we naar school lopen houdt hij nu mijn hand vast, iets wat hij voorheen niet deed. En hij komt vaker bij me zitten om even te knuffelen.’

Vertrouwelijk

De KIES-coaches gaan vertrouwelijk om met wat de kinderen tijdens de bijeenkomsten vertellen. Tijdens de afsluitende

Kinderen kiezen een voorwerp uit dat ze doet denken aan de scheiding

evaluatie met de ouders praten ze alleen in algemene termen over de problemen waar de kinderen mee kampen. De Kort: ‘We bemoeien ons absoluut niet met de thuissituatie. Ouders hebben uiteraard hun eigen verantwoordelijkheid, maar het is wel goed om duidelijk te maken wat er leeft onder de kinderen. Veel kinderen geven bijvoorbeeld aan dat ze meer contact willen met een van de ouders, meestal de vader. Of dat ze willen dat hun ouders minder ruzie maken. Dat zijn voor ouders belangrijke dingen om te weten. Als kinderen meer zorg nodig hebben, kunnen ze worden doorverwezen, bijvoorbeeld naar Bureau Jeugdzorg.’

Ook Frank Rijnders heeft goede ervaringen met KIES. Zijn tweeling Kay en Julia (10) heeft eveneens in oktober het programma gevolgd. ‘Vooral mijn dochter heeft geleerd dat ze gewoon met ons over haar gevoelens mag praten. Dat ze bijvoorbeeld mag uitspreken dat je soms contact wilt met de ene ouder als ze bij de andere is. Dat is heel normaal. Mijn zoon is meer een binnenvetter, maar aan zijn gedrag kan ik wel merken dat er iets is veranderd. Hij is afhankelijkijker, laat het meer merken als hij iets fijn vindt. De kinderen hebben overigens ook aangegeven dat ze erg veel last hadden van het slechte contact tussen mij en mijn ex-vrouw. Iets wat heel slecht is voor hun ontwikkeling, weet ik inmiddels. Vanaf nu probeer ik daar meer rekening mee te houden en niet overal een punt van te maken.’

Navolging

In de loop van 2006 is het KIES-programma verder uitgebreid. Inmiddels zijn zo’n 36 KIES-coaches opgeleid door Nelly Snels en Maaïke de Kort opgeleid. Schoolbegeleiders, ontwikkelingspsychologen en andere professionals zijn nu in staat om zelf op scholen een groep kinderen van gescheiden ouders te begeleiden. ‘Het is goed dat ons initiatief zo veel navolging krijgt. Er zijn heel veel kinderen in Nederland die baat kunnen hebben bij het volgen van het KIES-programma.’ ●

MEER INFO

OP DE WEBSITE WWW.KIESINFO.COM KUNT U ZIEN IN WELKE PLAATSEN IN NEDERLAND AL KIES-COACHES ACTIEF ZIJN.